

Carner confinat, entre la fatalitat i l'oblit

Josep Ferrer i Costa i Joan Pujadas i Marquès

La teoria estableix que en el cas de figures de les dimensions del poeta Josep Carner, la commemoració institucional d'efemèrides puntuals sigui una fita més d'una presència continuada: no ens podem permetre, ni com a llengua ni com a cultura, tenir oblidats dins la vitrina personatges i obres que ens enorgulleixen com a país, per treure'ls la pols, en els millors del casos, cada deu anys. Però tots sabem que malauradament a la pràctica és exactament el que passa: llavors aquestes celebracions es converteixen en una manera maldestre de fer-se passar aquests oblits imperdonables amb les presses i corredisses d'última hora davant aquell aniversari mig oblidat. Malgrat tot, benvingudes siguin, a manca de millors, aquestes commemoracions institucionals: més val això que res. Ara bé, res feia pensar, quan es va presentar institucionalment al Palau de la Generalitat, però sense la presència del president Torra, a finals de febrer de l'any passat l'Any Josep Carner, que havia de commemorar el cinquantenari de la mort del Príncep dels Poetes amb un programa ambiciós que combinava actes populars i cultes, comissariat per Jaume Coll, que la pandèmia acabaria desbaratant, i de quina manera, les rutines de tot el món; fins al punt que l'encertat lema triat, «Dir molt en un mig dir seria mon afany», ha acabat fatalment fent-se realitat perquè la majoria d'actes i iniciatives només s'han pogut, en els millors del casos, «dir», perquè ha estat impossible de «fer».

Malgrat tot, Carner encara va poder ser la figura central del Dia Mundial de la Poesia del 21 de març, que ja va començar confinat —l'estat d'alarma s'havia declarat pocs dies abans, el 14 de març, i iniciava aquell confinament dur de tres mesos mentre la mortalitat arribava a dimensions bíbliques— amb aquell preciós poema «A hora foscant» que acaba: «I em criden el llum a la taula / i algun voleiant pensament, / la vella cadira malmesa / i un full de paper malcontent», traduït gairebé a una seixantena de llengües. Però de la resta, els únics actes indultats de l'Any Carner han estat l'exposició institucional itinerant que ha corregut, en la mesura que ha estat possible, les biblioteques de Catalunya, i la passada jornada pedagògica (27 maig

2021) interna organitzada pel Departament d'Educació. O l'excel·lent teatralització amb titelles d'algunes de les faules de La Fontaine, traduïdes per Josep Carner, a càrrec de Núria Cabrera. L'Institut Ramon Llull també donava a conèixer, de manera digital i plurilingüe, «Josep Carner i la poesia europea del seu temps», del jove i brillant crític literari Jordi Marrugat, que també és qui signa el capítol dedicat a «Josep Carner» del volum sisè (*Literatura contemporània*, II), el darrer aparegut aquest 2020 de la nova *Història de la literatura catalana*, que posa al dia de manera impecable la figura literària del poeta.

Paradoxalment, han estat activitats programades fora de l'Any Carner les que han acabat, malgrat les circumstàncies, posant de relleu la figura del nostre poeta. Entre elles la recuperació de la mítica traducció de Carner del *Pickwick* de Dickens, un veritable monument a la llengua catalana, en una edició impecable que acara el text català i anglès, a cura de Jaume Coll i de Joan Ferrer, coeditat per Univers i la Fundació Coromines, que commemora com cal la doble efemèride del 150è aniversari de la mort de Charles Dickens i del 50è de Josep Carner. També de la mà de Dolors Oller ha aparegut *Pel camí de Carner* (Fundació Coromines/Universitat de Girona), en què aquesta veterana crítica literària analitza amb mesuratge i didàctica els aspectes més rellevants de la poesia carneriana.

També, des d'una perspectiva coral, Jordi Manent ha coordinat i col·laborat en un volum especial de la *Revista de Catalunya*, titulat *Vigència de Josep Carner*, que aplega una vintena llarga d'especialistes i estudiosos que divulguen la vida, l'obra i la vigència de l'obra carneriana: sens dubte l'aportació teòrica més important d'aquest aniversari.

No cal dir que la premsa diària i digital s'ha ocupat de Carner amb més o menys encert i entusiasme. Cal destacar l'article de Jaume Aulet («Josep Carner, tot un clàssic») a *Serra d'Or* (maig/juny 2020) i ens consta que la revista *Els Marges* també dedicarà un número especial al nostre homenot. Des d'un àmbit digital, la

imprescindible revista *La Lectora*, de crítica literària, sota l'etiqueta #ProjecteCarner, anima el debat, l'anàlisi i l'estudi al voltant de la vida i l'obra de Carner. Dels articles més recents destacaríem el finíssim estudi de Jordi Cornudella sobre *Nabí* («Tres passatges de Nabí») i el contrapunt crític del maragallà Ignasi Moreta («Carner sense ismes»). També hi ha en premsa una nova aportació a l'Epistolari Josep Carner: la correspondència amb el polític Miquel Ferrer (Publicacions de l'Abadia de Montserrat/Fundació Coromines).

El savi carnerià Jaume Coll, comissari de l'Any Carner, marmessor i el més gran especialista en la seva obra poètica, fa anys que està immers, gairebé en solitari, en la monumental Edició Crítica de l'Obra de Josep Carner (ECOC), de la qual l'any 2016 va sortir un primer volum (*Llibres de poesia 1904-1924*) dels vuit previstos, i està a punt de sortir un segon volum, doble, amb la seva poesia dispersa també d'aquest primer període. Però a ningú no s'escapa que aquesta feina imprescindible, que la recent creació de la Càtedra Carner per part de l'Institut d'Estudis Catalans i la Universitat de Barcelona ha d'impulsar, va adreçada a un públic selecte i especialista —minoritari— de carnerians. El que cal, però, i aquesta és la gran assignatura pendent, és la posada a l'abast del públic general de l'obra carneriana, sovint exhaurida, com passa amb el gruixut volum *Poesia* (1957), en què Carner revisava i posava al dia la seva aportació poètica completa, que fa anys i panys que està inexplicablement exhaurit. El mateix passa, pendent d'una darrera actualització, amb el seu gran poema bíblic *Nabí*. Com en tot, però, hi ha excepcions, com la modèlica edició apareguda fa un parell o tres d'anys, que signa el mateix Coll, d'un poemari rodó, com és *El cor quiet*, en una edició

escolar d'Edicions 62. Però malauradament aquesta és una flor que no fa estiu. Caldria, també, una bona antologia per a tots els públics de l'obra carneriana, com la que va signar Joan Ferraté per a la mítica col·lecció MOLC (*Poesies escollides*, de Josep Carner) durant la dècada dels anys vuitanta del segle passat!

Això pel que fa l'aportació poètica de Josep Carner, però si parlem de la seva aportació narrativa i articulista, o teatral, el panorama encara és més descoratjador: tot està descatalogat. El darrer títol que ens consta que es va reeditar va ser *La creació d'Eva i altres contes*, de Josep Carner, en edició de Marcel Ortín, que és l'especialista de referència de la producció narrativa carneriana: va ser en una col·lecció de quiosc que Edicions 62 va treure al mercat l'any 2018. Res més. Si Carner no és a les prestatgeries de les llibreries vol dir que no existeix i, per a un ciutadà corrent, vol dir, doncs, amb aquella lògica tan recurrent, que no cal que existeixi. És clar que això no dista gaire de la situació de desempara en què es troba el cànon de la literatura catalana en general, més pròpia d'un país tercermundista, i que demana urgentment, com a mínim, una «nova» col·lecció, actualitzada i posada al dia, de la mítica les Millors Obres de la Literatura Catalana —la popular MOLC—, si no pot ser, com seria ideal, a càrrec de l'Institut d'Estudis Catalans i de la Xarxa Vives d'universitats, per exemple, d'una mena de Biblioteca de la Pléiade francesa o una Biblioteca Clásica de la RAE espanyola.

Les culpes de tot plegat són individuals i col·lectives, però la qüestió no és, ara i aquí, escatir-les, sinó solucionar-les: el respecte que tenim pel nostre passat condiona el nostre futur. No ho oblidem.■

